

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iacobi Brvckeri Regiae Scient. Societatis, Qvae Berolini
Floret, Membri Historia Critica Philosophiae**

A Tempore Resvscitarvm In Occidente Litterarvm Ad Nostra Tempora

Brucker, Johann Jakob

Lipsiae, 1744

Capvt Qvintvm. De Philosophia Canadensivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-28327

bus scaterent, ex superstitione et credulitate populi viuentes, fame tantum non enecati sunt. Detulerunt itaque querelas ad vtrumque imperatorem, ecclesiasticum et politicum, et quas calamitates nouitas ista excitatura sit, acerbis fletibus exposuerunt. Vidit Siseni princeps in suum caput superstitionem coniurauisse. Vt itaque fulmen euitaret, terras suas filio cessit, et vt cautius ageret, auctor extitit. Id quod fecisse quoque eum, licet iisdem, quibus pater principiis vsum, Kaempferus, tradit. Irato itaque genti, lumina diuiniora contemnent, Numine fieri censendum est, vt nec philosophiae luce digna habeatur, quae Christiana eiecit. Ceterum hos philosophos ab iis intelligi, quos Epicureos nobis Iaponenses, nec coelum nec infernum curantes tradunt, verisimile est.

*****

CAPVT QVINTVM.

DE PHILOSOPHIA CANADENSIVM.

S. I.

Absoluimus iter Asiaticum; inque occidentem versi, littora iam Africae, Americaeque intuemur. Ast, inter densissimas nebulas, quibus amplissimae regiones cinguntur, nihil videmus, quod ad historiam philosophicam magnopere pertineat. Et Christianos quidem atque Muhammedanos haud paucos Africam incolere constat, ast de his plura, quae iis, quae iam suis locis dicta sunt, adiiciamus, non habemus. Gentilis autem superstitio per Africam et Americam tanta est, vt quid ad nostram tractationem pertinens erui possit, non inueniamus. Quamuis enim ex relictis rationis igniculis ne his quidem populis tantum desit, quantum ad cognoscendum Numen, et aliquem honestatis sensum requiri possit, vnde audiendi non sunt, qui integras nobis gentes atheas narrant; vt ex illis videre est, quae de Caffaranis illis, qui extremas Africae oras maritimas incolunt, et praecipue de Hottentotis, quos vocant, referunt Tachardus, Kolbius et itinerariorum scriptores alii, nihil tamen inde exsculpi potest, quod vel vmbra philosophicae meditationis referat. Idem de Americanis gentibus populisque dicendum est, quibus inter densissimas detestandae superstitionis et idololatriae nubes, quosdam lucis purioris radios emicare, nauigantium fide scimus; quae tamen tantum abest vt philosophiam nobis exhibeant, vt vix ratione eos vti inde conclu-

*Philosophia
inter gentes
Africae et
Americae
nulla.*

e) ARNOLD. ad Roger. p. 877. Epp. Iapon. p. 106. qui locus valde suspectus est, confudisse Iesuitas vitia hominum cum secliarum placitis

STRIZEL. p. 163. ex quo loco patet, miseros scriptores secliarum Iaponensium inter se miscuisse.

concludi possit. Pedem itaque tandem aliquando figere liceret, nisi hoc seculo ineunte de Americanorum quadam natione Canadensi, in noua Gallia, quae Iroquoix, vel Hurones vocatur, Hontanus, Gallus, qui diu in illis locis fuit, talia retulisset, quae specimen philosophematum Americanorum esse possunt. Haec itaque appendicis loco paucis trademus.

Notitia Philo-
sofoumēvov
Canadensium
unde hau-
rienda.

§. II. Debemus autem notitiam *Φιλοσοφουμένων* Canadensium, nobili Gallo LA HONTAN, qui anno cLo Iccciv edidit *Dialogos cum barbaro Americano* ^a. In eo subtiliter satis Adario quidam cum illo de praecipuis capitibus doctrinae Christianae, deque legibus, moribus et institutis Christianorum suaeque gentis differuisse dicitur, eiusque obiectiones tales afferuntur, vt maiores et subtiliores fuisse responsionibus Hontani non immerito videantur. Permoit id viros doctos passim ^b, vt conicerent, totum istum dialogum ab auctore eum in finem confictum esse, vt Christianam religionem telis Americanis confoderet. Semper enim succumbit Hontanus, triumphat Adario. Magnam id conflauit inuidiam La Hontano, tum in aula Hanouerana viuenti, atheismi enim, et contemptae ac neglectae proditaeque Christianae religionis passim accusatus est, inque suspicionem adductus, fabulam eum totam excogitauisse, vt BODINI colloquium heptaplomeras imitaturus, gloriam ex oppugnata Christiana religione caperet: nunquam enim hominem huiusmodi barbarum eius generis colloquia instituisse. Immo eo nonnulli descendunt, vt non Adarionem modo sed La Hontanum quoque fictum nomen esse conicerent. Ast alia nos docet illustris LEIBNIZIVS ^c, qui eum familiariter nouerat; quique nos docet: „La Hontanum veris-
simum hominem esse, non fictum, et eius quoque iter verum esse.
„Aliquandiu enim in Americae septentrionalis parte Gallicana egisse, et
„cum marchioni Pontis Cartrini, rerum maritimarum apud Gallos admi-
„nistro, ob nescio quod ius suum acrius defensum displicuisset, Ameri-
„ca primum dein et Gallia excessisse. Bearnensem natione esse, et ex
„multis itinerariis peregrinatoribusque sibi compertum, Americanos il-
„lius tractus, sine omni magistratu, et tamen quiete cohabitare, rixas,
„odia, bella, non, aut vix nisi inter diuersae nationis linguaeque homi-
„nes illic euenire: ipsos pueros colludentes raro ad rixas progredi, et
„vbi nimis tunc incaluerint, mox ab aequalibus distineri. Mirum etiam
„domi pudorem esse, natura illos docente, quae ab incestu deterreant,
„nec

a) Dialogues de Mr. le Baron de LA HONTAN et d'un Sauvage dans l'Amérique contenant une description exacte des moeurs et des coutumes des ces peuples sauvages, à Amst. 1704. 12.

b) BERNARD, Nouvelles de la rep. des

lettres 1705. p. 619. Relat. innoc. 1705. pag. 38. ION. C. SCHRAMMIVS Diss. de Philosophia Canadensium VISCHEVVS Praef. vers. Germ. dialogorum horum REIMMANN, Hist. ath. S. III. c. 5. p. 427. 428.

c) Vol. IV. Epp. p. 22. seq.

„nec fratrem praesente forore verbum dicere paulo liberius. Neque il-
 „los homines torporem aliquem pacatos facere, nihil enim illis in ho-
 „stem acrius, et viuidissimum honoris sensum ex vindictae cupiditate et
 „moriendi constantia etiam inter cruciatus apparere. Ita si tanta
 „naturae dona cum nostris artibus stare possent, nostros homines prae
 „illis nauci fore. Dialogum La Hontani, etsi non in totum verum,
 „non tamen in totum fictum esse. Nam Ioannem Danielem Kraff-
 „tium, virum egregium, quum in iisdem regionibus vel vicinis
 „potius inter Anglorum colonias aliquamdiu egisset, non abhorren-
 „tia sibi narrauisset. Adarionem quoque verum ex Huronum gente
 „hominem fuisse, qui in Galliam ante aliquot annos venerit, sed
 „sua prae nostris instituta probauerit.“ Facile nobis persuademus,
 haec aliaque multa Leibnizium a La Hontano accepisse, de eo enim
 candor viri summi nos dubitare non sinit. Nec alienum quoque a
 verisimilitudine, La Hontanum, qui adolescens in has regiones delatus
 fuit, et in iis decennium vixit, cum Huronibus de institutis eorum
 saepius fuisse collocutum; eosque libertatis morumque suorum aman-
 tissimos Europaea prae Americanis contempsisse. Verum quoque esse
 nouimus, inter has gentes, humanitatem, morum ciuilitatem, hospi-
 talitatem, amicitiae fidem, amoris integritatem, contentum pau-
 cis animum, veracitatem, misericordiam, coniugia pacifica inueni-
 ri. Similia enim de Americanis quoque coloniis Anglicanis vicinis
 narrauit illustris PHILIPPVS GEORGIVS RECKIUS ^d.
 Ast haec tamen omnia non impediunt, quo minus iusta suspicio sit,
 La Hontanum, quem satis libere de sacris dogmatibus iudicasse con-
 stat, multa Huroni huic affinxisse. Si in contumeliam sacrae ciui-
 tatis Christianae non excogitata, certe eo sine allata, vt peregrina pa-
 tris praeferebat, et se tot annos non frustra in gente barbara triuisset
 ostenderet. Nihil autem magis prodit rem auctoris bonam non esse,
 quam infirmae responsiones, quas subtilissimis obiectionibus Adario-
 nis sui opposuit. Hae cum ingenium Europaeum sapiant, ita a La
 Hontano frigide excipiuntur, vt fateatur Leibnizius, velle se, vt ei
 circa religionis capita melius satisfecisset. Ipse vero scriptor minus
 caute acumina Americana admiratus, vt forex se prodidit; Adario-
 nem enim ita loquentem inducit ^e: *Peregrinum sane est, te, in hoc no-
 stro colloquio superficiarie tantum ad omnes obiectiones respondere,
 quas feci. Video enim te ambages et latebras quaerere, et a sta-
 tu quaestionis semper discedere.* Talia enim hominem barbarum sibi
 Euro-

d) Relat. Americanae ministrorum eccles. Salisburgensis, Vol. I. p. 363. vbi diarium, quod
 vocat, Reckii extat.

e) pag. 29.

Europaeo, literis et philosophia haud leuiter tincto, concinente veritate obiecit, non retulisset La Hontanus, nisi gloriam in eo quaesiuisset, vt victorem Huronem introduceret. Verum de his copiosius hoc loco disputare nostrum haud est: Vnum id ex adductis colligere licet, non prorsus vero dissimile esse, etiam si eas obiectiones ipse excogitauerit auctor, eas doctrinae assertiones menti Huronum esse consentaneas, quas illis tribuit.

*Huronum s.
Canadensium
placita theolo-
gica.*

§. III. Sunt autem dogmata Huronum fundamentalia, quae quaedam theologiam naturalem exhibent, auctore LA HONTANO sequentia:

I. Esse conditorem mundi, qui magnus spiritus dominusque vitae appelletur, eum in illis omnibus esse, quae limitibus carent.

II. Dari immortalitatem animae.

III. Magnum illum spiritum dedisse hominibus rationem, quae iudicandi discernendique inter bonum et malum capax fit, eo fine, vt veras iustitiae et sapientiae regulas sequantur.

IV. Tranquillitatem animi placere magno huic domino, auersari autem eum tumultus animi, eo quod homines illis mali fiant.

V. Vitam esse somnium, mortem euigilationem, postquam anima demum intelligat statum et conditionem rerum visibilium et inuisibilium.

VI. Quia supra terrae superficiem extendere et attollere se ratio hominis nequeat, ingenium corrupendum tentandumque non esse, vt in rerum inuisibilium et probabilitate carentium cognitionem penetret.

VII. Animas post mortem abire in certam quendam regionem, neque tamen suspitione attingi posse, vtrum bonis bene, malis male tunc fit, quia nesciamus, vtrum ea mala sint coram domino, quae mala videntur hominibus.

Esse haec exoterica, et inter Indos Orientales quoque passim occurrentia, eorum historia prodit. Ast miseram philosophiam et theologiam naturalem prodere, recte obseruauit Cl. SCHRAMMIVS f. Quia vero origines horum placitorum ignotae sunt, merito a coniecturis abstinemus, monemus autem, non omnem connatae rationis vsum, et lumina quaedam mox philosophos facere. Quod quia multoties neglectum est, tot nobis philosophos exoticos peperit, hoc nomine indignos. Vt

tacea-

f) loc. cit.

taceamus, impostores haud paucos, hoc sibi nomen inter gentes exoticas iniuste vindicauisse.

§. IV. Ita tandem aliquando absoluto per Dei gratiam, itinere longo et difficili, historiaeque philosophiae a mundi incunabulis ad nostra vsque tempora perducta, et secundum leges criticas examinata pedem figimus, et tabulam gratiarum actionibus plenam Numini suspendimus, quod animi corporisque vires clementissime ad hoc saxum voluendum concesserit. In quo labore nihil nos dedisse fauori odioque, nihil partis studio, in omnibus quantum nostrarum virium erat, veritati litare cupiuisse testis nobis conscientia est et ipsa tractatio. Quae cum argumentum difficile, prolixum, et a nemine haecenus absolutum exponere aggressa sit, veniam humanitatis a Lectore speramus, si, quod aliter euenire non potuisse scimus, multoties lapsi sumus, multaque nec viderimus, nec fatis assecuti erimus. Contenti, quantum rerum nostrarum modulus patiebatur, occasionem subministrasse lectori, tum ineffabilem DEI benevolentiam praedicandi, quae inter innumeros errores et praeludicia rationis lumina extinguere passa haud est, tum praestantiam Christianae fidei agnoscendi, quae infinitis parasangis omnem humanam sapientiam superat: gaudebimus, si in strata iam via illi, qui maioribus ingenij et lectionis opibus instructi sunt, opus perficient, cuius aggrediendi tantum et tentandi voluntatem nobis poscimus. Ita enim laboris huius exoptatis nos fructibus frui posse censebimus.

